

STRÖMSTAD AKADEMI

Nordiskt institut för avancerade studier

Nyhetsforum, Strömstad tvärvetenskapliga akademi

Innehåll

Redaktörens ruta	1
Ordförandens rapport	2
Rektors rapport	4
Åsa Morberg: Svenska skolan.....	5
Åsa Morberg; Svar till KG Hammarlund.....	6
KG Hammarlund: Svar 2 till Åsa Morberg.....	7
Åsa Morberg: Dags igen – betygsinflation	8
Åsa Morberg: Om hybridförlag	9
Per Flensburg; Att vara sjuk	10
Per Flensburg; Vetenskapsfestivalen 2024.....	11
Per Flensburg; Reduktionsplikten – ett skott i natten?	11
The Ukraine project	12
Gudmund Bergqvist: Storkriget i Ukraina 18 månader	14
Gudmund Bergqvist: Den moderna inkvisitionen.....	15
Åsa Morberg: Recension: Det komplexa uppdraget... ..	17

Redaktörens ruta

R_e_d_a_k_t_ö_r_e_n_s_r_u_t_a__Anders Gustavsson

Didaktiker och styrelseordförande Åsa Morberg rapporterar om aktuella händelser i Strömstad akademi. Hon kommenterar en ny statlig utredning om betyg och examensprov i skolorna. Hon varnar för hybridförlag och kommenterar skolverkets generaldirektörs yttrande om en bättre skola. Hon har skrivit ett genmäle till **historiker KG Hammarlunds** artikel i Nyhetsforum juli om lärarutbildning i Sverige. **Hammarlund** har i sin tur skrivit ett svar.

Informatikforskare och rektor Per Flensburg informerar om aktuella händelser i Strömstad akademi. Han beskriver en svår sjukdomstid i covid 19. Han ställer sig vidare kritisk till värdet av reduktionsplikt för bensin och diesel. Han beskriver ett nytt Ukraina-projekt och planerna inför Vetenskapsfestivalen den 10-13 juni 2024.

Barnläkare Gudmund Bergqvist har skrivit ett upprop till stöd för Ukraina i kriget mot Rysslands och dess olagliga anfall. Han recenserar även Rune Wigblads bok *Den moderna inkvisitionen*.

Lingvist Jens Allwood presenterar den kommande antologin *Vilken metod är bäst? Tvärvetenskapliga dialoger om metod*. Ledamöter i Strömstad akademi kan förhandsbeställa boken för det rabatterade priset av 300 kr per exemplar. Beställning skickas till Jens Allwood:

Redaktör: Anders Gustavsson
Layout: Per Flensburg

jens@allwood.se. Allwood inbjuder till ett seminarium på Marston Hill i Mullsjö om denna metodantologi den 15-16 september. En inbjudan

har också utgått till ett seminarium på Marston Hill i Mullsjö den 1-2 september för att diskutera inlämnade abstract till den kommande antologin med det preliminära namnet *Forskaren och akademiska maktstrukturer*.

Etnolog och prorektor Anders Gustavsson deltog i Kungl. Gustav Adolfs Akademiens exkursion till Estland den 14-18 augusti. Den 28 augusti föreläste han för Rotary Strömstad om covid19 pandemins konsekvenser i gränsområden mellan Norge och Sverige.

I Acta Academiae Stromstadiensis AAS nr 73 har **innovationsforskare Stig Ottosson** publicerat *Risker med att pierca och tatuera sig, m. m.* <http://stromstadakademi.se/AAS/AAS-73.pdf>

I Videoserien SAV nr 73 har **Anders Wijkman** publicerat *En jord för alla.* <http://stromstadakademi.se/SAV/SAV-73.pdf>

I Videoserien SAV nr 74 har **Lucia Tamburino** publicerat *Dangerous distraction or elephant in the room? The role of population growth during three decades of increasing carbon emissions.*

I Videoserien SAV nr 75 har **psykiater Lennart Wetterberg** publicerat *Ljus, rytmer och blues 2023* <http://stromstadakademi.se/SAV/SAV-75.pdf>

I Fria skriftserien FS nr 38 har **skogsgenetiker Dag Lindgren** publicerat *Jordens överbefolkning förnekas* <http://stromstadakademi.se/FSS/FSS-38.pdf>

I Fria skriftserien FS nr 39 har **barnläkare Gudmund Bergqvist** publicerat *Befolkningsfrågan. Synpunkter i ett känsligt ämne.* <http://stromstadakademi.se/FSS/FSS-39.pdf>

Försök att värva nya medlemmar till Akademien, inte minst yngre forskare. Skicka förslag till rektor Per Flensburg: per.flensburg@stromstadakademi.se

Jag önskar nya bidrag till septembernumret av Nyhetsforum med deadline den 26 september 2023 till anders.gustavsson@ikos.uio.no Sänd kortare artiklar, debattinlägg och/eller recensioner av ny vetenskaplig litteratur. Svenska bidrag skall ha en engelsk översättning. OBS: Filen ska vara i word eller open office format!

Sänd också bidrag till Akademiens skriftserie Acta Academiae Stromstadiensis, AAS, till peter@wahrborg.se, videoserien SAV till: gudmundbergqvist@hotmail.com och Fria skriftserien till per.flensburg@stromstadakademi.se.

Ordförandens rapport

Augustis månadsrapport av ordförande Åsa Morberg

Så fort den här sommaren har gått. Det har varit en märklig sommar. Först hade vi torka och en rejäl värmebölja och nu håller vi nästan på att drunkna av allt vatten som kommer ner. I alla fall vi som bor runt Gävle med omnejd.

Det har varit en mycket märklig sommar på annat sätt också. Pers sjukdom har varit mycket oroande. Nu är det verkligen glädjande att vår rektor Per Flensburg äntligen har börjat tillfriskna. Vi gläder oss ofantligt åt detta. Så tråkigt det blev att smittas av Covid 19, trots att Per och hans fru båda var vaccinerade många gånger. Covid 19 är inte över, som vi egentligen faktiskt trott. Vi tar hänsyn till Pers sjukdom och min ambition är att inte överbelasta honom med arbetsuppgifter. Det innebär att vi alla tillsammans gör så gott vi kan och vissa saker kan naturligtvis dra ut på tiden. Vi tar all hänsyn till Pers sjukdom. Så är det.

Rektor Per Flensburg har aviserat att han inte önskar bli omvald som rektor efter mandatperiodens slut 2024. Det ska alltså startas en process att utse en ny rektor efter Per Flensburg. Valbe-

redningen har detta uppdrag och detta arbete bör starta tidigt så att det är klart inför nästa årsmöte. Det behövs en första diskussion i arbetsutskottet.

Vi, Per, John och jag själv har haft några kortare arbetsmöten som förberedelse till det första AU-mötet som äger rum 2023-08-23. Kl. 16.00. Det finns många viktiga frågor att skriva om i månadsrapporten men jag gör ett litet urval. Vetenskapsfestivalen är viktigt och därför börjar jag med den.

Rektor och prorektor har beslutat att vetenskapsfestivalen skall äga rum i juni 2024-06-10- - 13. Det är inget speciellt vare sig i helgen före eller helgen efter den aktuella veckan. Det bör alltså passa alla ledamöter. Det finns dock möjligen ett lokalproblem, som vi måste lösa. Vår fina möteslokal Skagerack är kanske inte tillgänglig för oss nästa år? Vi får då förhoppningsvis åter igen använda Fars sal som vi använt tidigare. Den är utan kostnad för akademien, vilket är mycket bra.

Rektor och prorektor har utsett en planeringsgrupp och det blir säkert väldigt bra. Gruppen består av fyra ledamöter Lasse Broman, Peter Fritzell, Rosa Jörgensson och Sveza Filipova. Det är en bra grupp med stark lokalanknytning. Jag sammanställde alla synpunkter från deltagarna i fjol. Jag skickar över de samlade synpunkterna till planeringsgruppen. Jag önskar planeringsgruppen lycka till med det viktiga arbetet! Och även om vi har en planeringsgrupp så svarar rektor och prorektor för vetenskapsfestivalen. Vetenskapsfestivalen är en mycket viktig aktivitet för oss alla i Strömstad akademi.

Vetenskapsfestivalen är viktig både för Strömstad akademis enskilda medlemmar och den sociala samvaron mellan medlemmarna. Men den är också viktig för att göra Strömstad akademi mera känd. Här gäller det att balansera dessa båda syften. Förankringen av programmet hos akademins medlemmar är viktigt.

Vi har många andra saker att arbeta med förutom vetenskapsfestivalen. Vi har fastställandet av vår reviderade stadga kvar. Varför vi inte fastställde stadgan vid årsmötet är en gåta för mig? I beredningen av årsmötet förordade jag fastställande. Vi var överens om stadgan i styrelsen i stora drag. Vi får nu fastställa den i styrelsen inför det tidigare aviserade extra årsmötet i mars.

Detsamma gäller den etiska policyn och det etiska rådet. Vi har av någon anledning lagt beslutet på årsmötet, och då skulle det ha beslutats på årsmötet. Varför det hamnade där vet jag inte. Vi får ta beslutet i styrelsen, eftersom vi inte tog beslutet i årsmötet. Det här är färdigdiskuterat, men inte klubbat.

Räkenskapsår och verksamhetsår är en viktig fråga att gå vidare med. Vi kan inte ha det som det är nu. John Fletcher har gjort några förslag som vi får studera och besluta om, så att vi får en annan ordning. Vi, kassören och jag som ordförande, fick bankens synpunkter och de rådde oss till att ändra strukturen på räkenskapsår och verksamhetsår.

På arbetsutskottet ska vi bereda en begäran om ett äskande på 10 000:- från antologigruppen som skriver om forskare och maktstrukturer vid universitet och högskolor. Det är ett stöd till medlemmar som reser till en arbetskonferens i Mullsjö. Men beslutet ska tas vid styrelsens nästa möte. Vi har också fått rapport om den förra antologin om metod. Anslaget till trycket är äskat med 60 000:-. Det har inte inkommit några tryckbidrag ännu. Upplagan blir då 300 eftersom priset ökat med kronans fall. Det blir ett stort arbete för redaktör och författargrupp att försöka att marknadsföra antologin. Vi behöver verkligen sälja antologin för att försöka att hämta igen en del av de 60 000:- trycket kostar.

Jag och Rune Wigblad gjorde för en tid sedan en utredning om egen producerad litteratur kontra förlagsproducerad litteratur. Vi behöver gå in och faktiskt försöka få förlagsproducerad

litteratur fortsättningsvis. Om ett förlag tar tryckningen så behöver vi inte betala för att få en publikation tryckt. Marknadsföringen sköts också av förlaget. Ofta på ett mycket bra sätt. Det är värt att pröva.

Jag önska er alla en fin avslutningen på sommaren 2023. Jag önskar att Per och hans fru fortsätter sitt tillfrisknande. Vi hoppas på en fin höst med sol både inne och ute.

Rektors rapport

Ja, så har man varit hemma i tre veckor med en slang i näsan. Ni kan läsa om hur det var som värst i ett sjukdomsreportage i detta nyhetsforum. Det innehåller en del detaljer som känsliga personer kan ta illa vid sig av, så jag varnar: Är ni känsliga för detaljerade sjukdomsskildringar, läs inte den artikeln!

I övrigt har jag bytt webbhotell för mina egna sidor, som en förövning till vårt byte. Jag varnar: Det är mycket besvärligare än man tror! Men vinsten är större kontroll över sidan och möjlighet till en rejäl make-over. Jag återkommer med en mer utförlig plan för Akademinns byte.

I höst kommer vi att fortsätta arbeta med kvalitet. Att vi ska producera texter och filmer med hög kvalitet är vi alla överens om. Problemet är att olika discipliner har olika krav och olika typer av kvalitet. En professor i fysik och en professor i körledning kan ha svårt för att komma överens om en gemensam definition av kvalitet. Icke desto mindre är det ett problem vi måste hantera inom Akademin. Vi måste tala om för omvärlden vad vi menar med kvalitet, vilka krav vi ställer på våra publikationer och dessa krav måste täcka både körledaren och fysikern. Givetvis kan det inte vara exakt samma krav men de måste vara kända och dokumenterade. Det är något redaktionskommittén måste ta tag i.

Samma sak gäller våra antologier och böcker. Åsa Morberg har en tänkvärd artikel kring detta i månadens nyhetsforum och jag vill bara i denna fråga säga att jag anser det vara slöseri med pengar att trycka en massa böcker som vi sedan inte kan sälja. Det är inte på det viset vi blir kända utan det är som KG säger: På nätet och med rätt sökord och metadata. Att lägga in sina publikationer på Researchgate är en god idé för den är källan till många andra söktjänster t ex Google Scholar. Behovet av att komma åt betaldata-baser minskar alltmer eftersom mer och mer publiceras som open access. Det är faktiskt flera år sedan jag var inne på en sådan söktjänst, fastän jag har tillgång till en i Umeå.

Vi kommer också att bilda en PR-grupp som jobbar med marknadsföringen av Akademin. Gruppen måste ha en budget och ett tydligt uppdrag, något styrelsen bör ta tag i snarast.

Inom den akademiska världen publicerar man numera inte böcker utan istället skriver man tidskriftsartiklar. Det är genom sådana som man blir känd och meriterar sig. Jag har i ett antal nyhetsforum förespråkade att vi ska starta en tidskrift antingen inom området digitalisering och teknikvärdering eller mer allmänt inom området "god vetenskap". Det sista kräver mer förarbete så jag ska gå igång med att formera en redaktion och en programförklaring till en tidskrift av det första slaget. Det arbetet började jag redan i juni, men sedan kom covid 19 och ställde till det. Vi har dock en grupp intresserade och vi får se till att ha några träffar på nätet och diskutera upplägget.

Till sist är det himla skönt att kunna gå från köket till arbetsrummet utan att flåsa som en fisk på torra land och nästan bli kvävd. Nu kan jag göra det utan att ens bli andfådd! Och jag kan gå tillbaka med en gång utan att drabbas av andnöd och nära döden upplevelse! Detta mina vänner är sann lycka!

Åsa Morberg: Svenska skolan

”Svensk skola är inte en skola för alla! enligt Peter Fredriksson, generaldirektör för Skolverket

reflektioner av Åsa Morberg. doktor i pedagogik, docent i didaktik

I DN skrev Peter Fredriksson på DN-debatt 2023-08-25 en debattartikel om läget för den svenska skolan. Det är en tuff genomgång av läget där skolan inte sägs kunna kompensera för elevernas olika förutsättningar och socioekonomiska bakgrund. Det är inga som helst nyheter, men det är Skolverkets högsta chef som säger detta. Han ger ett sexpunktsprogram med nyckelfrågor för att försöka komma tillrätta med läget. Han kan vara frispråkig eftersom han ändå får sparken. Jag har studerat artikeln noga och kommenterar de sex områdena. Jag delar vissa av hans bedömningar, men har också helt andra synsätt på de områden han lyfter fram.

Skolverkschefen menar att staten behöver stödja huvudmännens skolutvecklingsarbeten. Han tror att det är ett viktigt steg som kommer att ge en förbättrad kunskapsstyrning av skolan. Det tror inte jag. Jag anser att det gäller att få med de professionella lärarna i en kunskapsutveckling. Det är Sveriges lärare som måste vara med på taget. Professionsprogrammen för rektorer, förskollärare och lärare som staten tar ansvar för lyfts också fram, men det är de professionella som måste ta eget ansvar. Det blir aldrig mer än vad de professionella vill.

Peter Fredriksson menar att stödjande insatser måste sättas in tidigare. Han vill förstärka specialpedagogiska insatser. För mig handlar det om att blivande förskollärare och lärare skall få en bättre utbildning. Yrkesanknytningen är på tok för svag i den svenska lärarutbildningen. Förskollärare och lärare måste själva bli bättre på att förebygga skolsvårigheter och de ska kunna klara av grundläggande läs-, skriv- och matematiklärande utan att ropa på specialpedagoger. Barns lärandeproblem ska inte ”etiketteras som sjukdom”.

Flera behöriga och erfarna lärare behöver arbeta på skolor med mindre gynnsamma förutsättningar. Jag håller helt med Peter Fredriksson till fullo, men huvudmännen måste verkligen arbeta för detta. Det görs inte idag. Många huvudmän är faktiskt glada bara det finns några förskollärare eller lärare på plats. Om de är behöriga eller inte är inte viktigt för huvudmännen.

Rektorer måste få bättre förutsättningar att utföra sitt uppdrag. Jag håller faktiskt med Peter Fredriksson till en del, men den svenska skolan är ”över-chefad” enligt min bedömning. Kvaliteten i skolan hänger inte enbart på rektorerna. Kvaliteten är främst förskollärares och lärares ansvar. Professionella lärare behöver ha stöd, tydliga ramar och sist men inte minst resurser.

Fler elever behöver få tillgång till läromedel av hög kvalitet. Jag delar hans uppfattning i stort. I mitt barnbarns skola räcker inte anslaget till en matematik-bok och en engelsk lärobok. Lärare tvingas idag kopiera copyright-skyddade böcker för att ha något att sätta i händerna på eleverna. Det är inte bra. Förr fanns det en statlig organisation för kvalitetsgranskning av läromedel. Peter Fredriksson efterlyser en tydligare reglering av läromedel. Ska staten ha en ny myndighet för läromedelgranskning. Jag tror mera på de professionellas egna bedömningar, men de måste ju ha något att bedöma! Läromedelskunskaper behöver ges i den grundläggande lärarutbildningen.

Den statliga finansieringen för skolan måste reformeras. Jag håller med Peter Fredriksson till fullo. Stasbidragsmodeller styr skolan. Här gäller det att få optimala modeller till stöd för en likvärdig skola.

Det var mycket bra av Skolverkets generaldirektör att skriva en debattartikel på DN-debatt. Det var mycket bra att DN:s mycket svårflirtade redaktör tog in artikeln av Peter Fredriksson.

Åsa Morberg; Svar till KG Hammarlund

Svar till KG Hammarlund – Om elevers läsförståelse och "praktiker" i lärarutbildningen

genmäle av Åsa Morberg

Jag är en mycket flitig skribent, men oftast får mina artiklar stå alldeles oemotsagda. Jag får däremot enskilda kommentarer i form av epost eller SMS, men sällan genmäle i artikelform. Därför tackar jag särskilt KG Hammarlund för artikeln, som jag här ger ett svar på.

Först så är vi alltså överens om att skickliga och erfarna lärare är en dåligt utnyttjad resurs i lärarutbildningen. Det var ju glädjande att vi var överens om detta. Jag menar inte att de s.k. metodiklektorerna ska återinföras, men det menade däremot f.d. skolministern Jan Björklund som återinförde metodiken i examensordningen. Nuvarande skolministern Lotta Edholms utspel om yrkesanknytning skulle faktiskt kunna tolkas så.

Jag refererar till min avhandling om metodikämnet (Morberg, Å, 1999, Ämnet som nästan blev: en studie av metodikämnet 1842-1984). Metodiklektorerna avskaffades i och med lärarutbildningens inträde i högskolan. Det måste till en bättre yrkesanknytning av lärarutbildningen, men i vilka former har jag inte uttalat mig. Jag anser däremot att den yrkespraktiska kompetensen måste återinföras, utvecklas och stärkas. Internationellt är lärarutbildare en viktig profession i högre utbildning. I Sverige finns inga lärarutbildare i ordets rätta bemärkelse. Det finns lärare i högre utbildning med tjänstgöring på lärarprogrammet. De är anställda på allmänna premisser. Det är något helt annat än professionella företrädare för läraryrket!

Analysen som KG Hammarlund gör av PIRL. S kan jag väl i stort hålla med om, men jag hävdar att de sjunkande resultaten absolut inte enbart kan skyllas på immigranter och immigranternas sämre kunskaper i svenska. Jag refererar till Skolverkets rapport: "Vad påverkar resultaten i den svenska grundskolan" av Jan Erik Gustafsson, (2023), Göteborgs Universitet. Svenska elever blir allt sämre och orsakerna är många. Fria skolvalet, kommunaliseringen av skolan, och allt större klasser, liksom den sjunkande lärartätheten. Gustafsson hävdar i rapporten att lärarnas kompetens är mycket betydelsefull för elevernas resultat. Det instämmer jag verkligen i, men det är absolut flera faktorer som orsakar sämre resultat. Sedan har jag dålig tilltro till såväl PISA som PIRL.S, efter mina år i Bryssel.

Skolan ska kompensera för brister i elevernas hemmiljö och den viktigaste resursen är alltså välutbildade och kompetenta lärare. Jag är mycket tveksam till utökningen av specialpedagoger. Det är de övriga lärarna man behöver satsa på först och främst. Specialpedagoger blir mindre viktiga om den generella kompetensen höjs hos lärarna. Skolbiblioteken har den nya regeringen beslutat om och då måste faktiskt kommunerna satsa. Det kan man redan nu se ute i landet.

Jag hänvisar här också till enskilda lärosätens anställningsordningar som oftast finns på nätet. Jag har studerat hur lärare som ska tjänstgöra på lärarprogrammen rekryteras. Det är under all kritik. Lärarutbildartiteln är avskaffad. Det är den inte internationellt. Lärosätena anställer forskarutbildade lärare utan egen lärarutbildning, utan erfarenhet av skolan och utan erfarenhet av lärarutbildning. Kompetensen är många gånger obeskrivligt tunn. Vetenskapligheten har enligt min uppfattning helt slagit ut de områden som har med yrkesskickligheten att göra. De reformer som genomförts sedan 1968 (Lärahögskolestadgan) har alla ökat tiden för ämneskunskaper och vetenskapligheten (teori och metodkurser och vetenskapliga skrivarkurser). De yrkespraktiska inslagen har däremot följaktligen minskat, och de som undervisat och undervisar i dessa områden saknar erforderlig kompetens.

Jag startade ett nätverk för landets metodiklärare tillsammans med Mikael Alexandersson, det s.k. NUM-projektet. Nationell utveckling av metodikämnet. Där kunde vi följa hur metodikämnets företrädare kastades ut från den högre utbildningen i hela Sverige, utom de som valde att gå forskarutbildning. Jag själv valde exempelvis att gå forskarutbildning. Om det endast finns drygt 1000 lärare som är disputerade i skolväsendet så menar jag att det är fel att satsa ensidigt på vetenskaplighet. Satsar man på forskning så stannar de nydisputerade lärarna inte kvar i grundskolan eller gymnasiet. Det visar de låga talen från SCB. Det finns inga befördringstjänster för disputerade lärare i skolväsendet i sin egen profession, dvs. lärarens. Ska disputerade lärare göra karriär så får de byta profession. De kan exempelvis gå till den högre utbildningen. Men det finns också andra karriärvägar för disputerade lärare.

Det utrymme för vetenskaplighet som har tillskapats inom akademiska yrkesutbildningar är generellt alldeles för stort. För mycket utbildningstid går åt för att lära sig skriva vetenskapligt på bekostnad av det vetenskapligt tillämpbara innehållet. De mallartade och stereotypa uppsatser som blir resultat av de blivande lärarnas ansträngningar medför att yrkesredskapen kommer i skymundan för vetenskapligt skrivande. De flesta blir dock "bara" lärare, ytterst få blir forskare. Det är mer adekvat att lärarutbildningen satsar tid och fokus på själva lärarutövningen.

Jag vet ingen enda utvärdering gjord av lärarstudenter eller av nyblivna lärare som inte pekar på den bristande yrkesanknytningen och de konsekvenser detta får. Jag har aldrig sett någon blivande lärare eller nybliven lärare som misslyckats på grund av brister i vetenskaplighet eller i ämnesteorin, men jag har sett många som misslyckats på grund av brister i själva det praktiska yrkesutövandet.

KG Hammarlund: Svar 2 till Åsa Morberg

Svar 2 till Åsa Morberg – Om elevers läsförståelse och "praktiker" i lärarutbildningen

KG Hammarlund

Visst är vi överens om att skickliga och erfarna lärare från grund- och gymnasieskola är – eller skulle kunna vara – en viktig resurs i lärarutbildningen. Den förra regeringen tog också vissa steg i den riktningen genom förordningen (2021:1335) om utbildning till lärare och förskollärare där man dels slår fast att den verksamhetsförlagda utbildningen ska förläggas till övingskolor/övningsförskolor under handledning av särskilt yrkesskickliga lärare (med handledarutbildning) och där studenterna också får inblick i praxisnära forskning. Lärosätena ska också sträva efter att inkludera särskilt yrkesskickliga lärare och förskollärare från skolväsendet i utbildning till lärare och förskollärare, och det påpekas särskilt att högskoleförordningen ger utrymme för att tidsbegränsat anställa sådana.

Men det går långsamt. Min egen erfarenhet av undervisning inom lärarutbildningen, som ansvarig för historieämnet inom ämneslärarutbildningen i Halmstad mellan 2003 och 2019 och med professionella kontakter vid flera av landets lärarutbildningar, är att lärarutbildningsreformen 2001 blev en stor utmaning för många ämnesinstitutioner. Där man tidigare haft studenter som läst traditionella kurser på väg mot en kandidatexamen, i förlängningen kanske en forskarutbildning inom ämnet, skulle man nu ge en tydligt professionsinriktad utbildning innefattande även ämnesdidaktik och (under ett antal år) verksamhetsförlagd utbildning integrerad i ämnesstudierna. Det tog tid för institutionerna att anpassa sig till detta, och den anpassningen ser fortfarande, efter 20 år, olika ut vid olika lärosäten (se t ex Hammarlund 2021, Bagerius m fl 2022). Det gäller också inriktningen på det vetenskapliga skrivandet. Även om jag personligen ser det som en viktig kompetens, inte minst för att vetenskapligt skrivande också tränar

studenter i vetenskapligt läsande (och den kompetensen bör de ha som yrkesverksamma lärare), så håller jag med Åsa Morberg om att examensarbeten i lärarutbildningen många gånger (men långt ifrån alltid!) är mallartade och stereotypa. Detta har uppmärksammats tidigare (se t ex Forsberg & Lundgren 2006) men mycket återstår att göra.

Från mitt kanske begränsade perspektiv (ett ämne inom ämneslärarutbildningen) kan jag dock inte hålla med om att lärosäten, som Åsa Morberg hävdar, "anställer forskarutbildade lärare utan egen lärarutbildning, utan erfarenhet av skolan och utan erfarenhet av lärarutbildning". Som pensionär erbjuds man ofta sakkunniguppdrag vid tjänstetillsättningar, och under de fyra senaste åren har jag varit sakkunnig vid fyra lektorstillsättningar. Det kan förstås avfärdas som blott anekdotisk evidens, men i samtliga fall har dokumenterad pedagogisk skicklighet från lärarutbildning samt egen lärarutbildning varit om inte ett krav så en merit som de sakkunniga har att väga in i bedömningen.

Slutligen – jag ser ingen motsättning eller något konkurrensförhållande mellan en vetenskapligt förankrad och en praxisförberedande utbildning. Svenska lärosäten har ännu inte fullt lyckats förena dessa inslag, men internationella förebilder finns – t ex Institute of Education, idag en enhet inom University College London, som i flera år rankats som världens främsta lärosäte inom lärarutbildning och utbildningsvetenskaplig forskning.

Referenser:

Bagerius, Henric m fl 2022: "Vad vill vi med historielärarutbildningen?", Historisk tidskrift vol 142 nr 4.

Forsberg, Eva & Ulf P Lundgren 2006: Examensarbetet inom den nya lärarutbildningen. Högskoleverkets rapportserie 2006:47 R. Stockholm: Högskoleverket.

Hammarlund, KG 2021: "Between Historical Consciousness and Historical Thinking: Swedish History Teacher Education in the 2000s", i Berg, Christopher & Theodore Christou, The Palgrave Handbook of History and Social Studies Education, Cham: Palgrave Macmillan.

SFS 2021:1335, Förordning om utbildning till lärare och förskollärare.

Internet: <https://rkrattsbaser.gov.se/sfst?bet=2021:1335>

Åsa Morberg: Dags igen - betygsinflation

DAGS IGEN: Ny utredning tros ska stoppa betygsinflation – examensprov kan införas

Av Åsa Morberg, doktor i pedagogik och docent i didaktik

Nu är det dags igen. Regeringen vill komma till rätta med glädjebetyg och tillsätter en ny utredning. De vill undersöka hur betygssystemet kan förändras. Examensprov är en åtgärd som särskilt ska undersökas. Skolministern menar att vi har problem med betygssättningen och anför som bevis en studie från Skolinspektionen om 30 rektorers arbete för att motverka höga betyg, så kallade glädjebetyg. Handelshögskolan överväger på grund av glädjebetygen att införa antagningsprov. Nu ska en utredning tillsättas som ska förändra betygssystemet så att det bättre speglar elevernas kunskaper. Skolministern har stor tilltro till betyg som urvalsinstrument. Jag har själv liten tilltro till betygen som urvalsinstrument.

Hur kan någon tro att det går att sätta rättvisande betyg? Tilltron till betyg är ett problem i Sverige. Betyg har alltid ett stort mått av subjektivitet kopplat till själva processen att sätta betyg. Det kommer vi aldrig någonsin ifrån. I Sverige trappar vi upp tilltron till betyg, medan internationellt trappas tilltron ner.

Skolministern menar att alltför många elever får alldeles för höga betyg i förhållande till sina kunskaper, och de gynnar dem som söker vidare till högre utbildning. Det menar hon är orättvist. Hon lägger inte skulden på lärarna. De som faktiskt sätter betygen. Hon menar att det är en politisk fråga? Det handlar om förväntningar på höga betyg hävdar hon. Hon ser två orsaker till glädjebetyg. Elever och föräldrar försöker påverka betygssättningen och det ser hon som den ena orsaken. Den andra orsaken ser hon är konkurrensen om eleverna. Höga betyg i en skola gynnar skolan när det gäller attraktionen hos eleverna. Här ska tydligen politikerna kliva fram och förändra?

Utredaren blir nu en nationalekonom Magnus Herekson. Det kommer som ett brev på posten att det blir en nationalekonom. Nationalekonomer har flitigt debatterat betygen. Jag anser att det borde ha varit en skicklig pedagog som fått uppdraget. Det finns många möjliga som bättre kan representera skolväsendet än en nationalekonom. När nationalekonomernas utbildning ska se över så hoppas vi då på att det blir en pedagog! Det blir intressant och mycket vitaliserande.

Magnus Herekson, som kommer från friskolehåll, säger att betygssystemet inte är objektivt. Han säger att kriterierna är otydliga och då kan inte prestationerna bedömas likvärdigt! Om kriterierna blir tydligare tror han följaktligen att betygen blir mera objektiva. Det tror inte jag. Han tror på antagningsprov, Eller delar av systemet med antagningsprov som han avser att modernisera.

Dags igen 2025 att förändra betygssystemet. I slutändan handlar det faktiskt om att sortera bort elever. Tidigare hade vi en skola för alla. Nu har vi en skola för vissa. Förändring i betygssystemet är ett recept från utbildningsdepartementet, men betygens subjektivitet kvarstår och kommer naturligtvis att förtsätta att stöka till det.

Åsa Morberg: Om hybridförlag

Hybridförlag – kan bli överraskande dyrt?

av Åsa Morberg, docent, författare och ordförande i Strömstad akademis styrelse

Vi är vana vid traditionell bokutgivning genom etablerade förlag, men det finns också egenutgivning, där författare själva gör själva arbetet och behåller rättigheterna till sin bok.

Sedan finns det något som man kan säga ligger mitt emellan, etablerade förlag och egenutgivning. Det är det som kallas "hybridförlag". Om en bok publiceras via ett sådant förlag, betalar författarna själv en stor summa pengar.

I Folket i Bild Kulturfront nr 8 2023 finns en mycket intressant artikel av Filip Lindström. Han har intervjuat författarförbundets ordförande Grete Rottböll och Jonathan Brott, poet och chefredaktör för tidskriften L'Amour - Le Mort och projektledare för Stockholms litterurmässa.

Grete Rottböll kallar hybridförlagen för "bokutgivningsföretag." Enligt Grete Rottböll finns inga fördelar. När man jämför olika former av utgivning är egenutgivning bättre, både när det gäller ekonomin men också makten över sitt eget verk. Ett hybridförlag betalar man för att gå före i kön. Hybridförlaget går plus vare sig boken säljer eller inte.

Jonatan Brott berättar att hybridförlag är portade på Stockholms litterurmässa. Jonatan Brott menar att den största faran är att bokbranschen urholkas. Hybridförlagen har smittat de vanliga förlagen så att de de börjar tulla på sådant som anses vara god förlagssed som förskott, skickliga redaktörer och vass marknadsföring. Ett "bokutgivningsföretag" tar inga risker men tjänar alltid på utgivning, medan ett förlag bär en stor del av risktagandet.

Det värsta med hybridförlagen är att de utger sig för att vara vanliga förlag, säger Jonatan Brott. Det har varit många problem med bokutgivningsföretagen. Författare har sagt ja till publicering och sedan har författaren varit tvungen att betala 70 000:- för att få boken utgiven. De har dessutom får dåligt hjälp av redaktören, urusel marknadsföring, och sist men inte minst dyra kostnader.

Det går knappast att stoppa utvecklingen menar Jonatan Brott. Han menar att författare som vill ha sina verk utgivna kan pröva många andra möjligheter, utan att använda hybridförlag. Aktsamhet menar han är av stort värde. Sök hjälp hos författarförbundet tycker han. Det finns en checklista som kan vara till stor hjälp – för att kartlägga vad ett avtal med ett hybridförlag bör – och inte bör innehålla.

Artikeln är tänkvärd och läsvärd! Diskussionen om utgivning hos etablerade förlag, egenutgivning och hybridförlag har relevans för vår diskussion om Strömstad akademis utgivning.

Per Flensburg; Att vara sjuk

Att vara sjuk

Per Flensburg f d covid 19 sjuk

WARNING: *Denna artikel innehåller explicita sjukdomsbeskrivningar. De som inte klarar av sådant uppmanas hoppa över denna artikel. Nu är ni varnade!*

Mellan 1 och 7 juni var min fru och jag på en vin- och sparrisresa till Pfalz i Tyskland. Av sparrisrisen blev intet ty säsongen var redan slut och vinet var inte häller någon höjdare. Istället blev det något annat. Vi kom hem onsdagen den 7 juni, var jättetrötta båda två och stöp stort sett direkt i sängen. Torsdag och fredag var vi fortfarande trötta men gick ändå omkring och donade lite smått. På lördagen blev jag rejält sjuk, hade lite feber och låg stort sett hela dagen. På söndag och måndag blev det ännu värre, jag låg hela tiden och hade svårt att ha kontroll över diverse kroppsfunktioner. På tisdagen tog min fru tag i saken och ordnade med en sjuktransport in till akuten.

När jag kom dit var jag rätt illa medtagen, förvirrad står det i journalen men personalen var förvånad över att jag orkade skämta och driva med dem. Jag fick omgående syrgas och efter en halvtimme var jag redo att åka hem. Det fick jag inte, istället konstaterade man att jag hade covid 19 och jag blev inlagd på infektionen där jag fick stanna i en månad. Från början hade jag 14 liter syrgas som sprutade upp i näsan varje minut men det minskade så småningom till 1 liter. Man försökte ta bort syrgasen helt men blodet fick inte tillräckligt med syre då.

Nu måste jag göra en liten utvikning för att förklara min modell över hur jag fungerar. Muskulerna i vår kropp behöver syre för att kunna arbeta, Detta syre får de genom blodet som i sin tur får syre i lungorna. Ju större lungor, desto mer syre kan blodet transportera och desto mer orkar man. Det är därför manliga idrottare i absoluta tal presterar bättre än kvinnliga. I varje fall i de flesta idrotter. Nu är emellertid mina lungor ovanligt små; en man har normalt ca 5 liters lungvolym, jag har 2,5 liter! Det gör att långvarig ansträngning inte är min melodi, jag är hyfsat bra på kort distans, var faktiskt bland de bästa i klassen, men när det gäller längre lopp gick det sämre. Det längsta jag nånsin sprungit i ett sträck är 400 m och jag tror faktiskt jag vann det loppet. Men var helt slut efteråt! Syreupptagningsförmågan möts i procent av något, vet inte vad, och den skulle vara över 88% för att läkarna skulle vara nöjda. Det var den inte utan syrgas så jag blev efter en månad hemskickad med syrgas i hemmet.

Jag hade en nosgrimma, ett rör med två mindre rör på som man stack upp i näsan. Och 1 liter syre per minut. Och så hade jag en rullstol för att kunna förflytta mig. Men nu andas jag naturligt mest genom munnen och det innebar att jag fick mindre syrgas i mig. Jag fick då en annan

mask som skulle täcka munnen också men den var öppen och jag fick ännu mindre syre i mig då och blev tröttare och tröttare. När det var som allra värst kunde jag inte gå från sängen till rullstolen en meter bort utan att det kändes som om jag hade sprungit 100 meter. Jag blev fruktansvärt andfådd och de två meterna från toadörren till toasitsen var en nära döden upplevelse för mig.

Jag var inne på någon form av kontroll för att prova ut portabel syrgas och då höjde man syrgasen till 2 liter per minut och det gjorde att jag blev mycket bättre. Nu kan jag faktiskt gå mellan rummen utan att bli andfådd och det är ett stort framsteg. Som jag skrev i min rektorsrapport: Att kunna gå från köket till arbetsrummet (10 m) utan att bli andfådd är en sann lycka! När du läser det här kan jag kanske rent av gå tillbaka!

Tillagt vid i pressläggningen 2 veckor senare: Nu kan jag gå både fram och tillbaka och behöver inte vila emellan. Jag parkerar rullstolen mitt i huset och använder den nästan inte utan går för egen maskin dit jag ska. Men efter ett par minuter måste jag sätta mig ner, jag har inte sprungit några hundra meter men är ändå ordentligt andfådd.

Per Flensburg: Vetenskapsfestivalen 2024

Det är nu bestämt att vetenskapsfestivalen 2024 äger rum 10-13 juni. Det har bildats två grupper för att fördela arbetet. Det finns en programgrupp som består av Per Flensburg och Anders Gustavsson samt en organisationsgrupp bestående av Peter Fritzell, Lars Broman, Sveza Daceva och Rosa Jörgensson. Peter är sammankallande. Per och Anders sätter samman programmet, med målsättningen att så många som möjligt ska komma från Akademien och så många som möjligt ska få hålla föredrag. Vi ska inte ha parallella sessioner så det blir plats för ca 25 föredragshållare om vi gör som vanligt med årsmöte på må em. Flyttar vi årsmötet kan vi få plats med ca 30 föredrag. Anders och jag tar gärna emot förslag på teman vi kan ha.

Organisationsgruppen har hand om allt det praktiska: Kaffe, galamiddag, eventuell gemensam lunch, mingel, musik etc. En hel del idéer har inkommit genom Åsas enkät i våras. Texten finns en idé om att ha galamiddagen på Furholmen istället för Laholmen. Holme som holme...

Vad som fortfarande är osäkert är lokalen. Jag har försökt boka Skagerack, men den kommer eventuellt att vara bokad av ett företag hela sommaren. Fars sal är OK för möten men mindre lämpad för presentationer. Jag ska försöka hitta annan lokal via kulturnämndens Tove Meyer.

Övergripande är tanken att kostnaden ska bli så låg som möjligt. Det är tillräckligt dyrt att bo och äta fyra dagar i Strömstad. Vi tror att en låg konferenskostnad drar fler deltagare.

Vi ser fram emot att få önskemål och tips om både det ena och det andra.

Per Flensburg: Reduktionsplikten - ett skott i natten?

Reduktionsplikten – ett skott i natten?

Per Flensburg

När jag var på lasarettet fick jag ett mail från en av mina vänner, Bengt Ohlsson. Förutom att be mig vara så vänlig att krya på mig så hade han en undran om reduktionsplikten för bensin och diesel. Minskade inblandningen av biobränsle verkligen utsläppen av CO₂? För biobränslet producerade väl också CO₂ vid förbränningen?

Denna enkla fråga gjorde mig helt ställd! Såklart att det är så, all förbränning producerar CO₂ och i detta fallet är det faktiskt riktigt illa. Det är såvitt jag vet två produkter man blandar i:

Biodiesel blandas i dieseln och etanol i bensinen. Biodiesel framställs i huvudsak av skogsråvara, grenar, toppar och rötter, kallat GROT. Etanolen görs av ettåriga grödor såsom sockerrör och potatis, men numera kan man också göra etanol av halm, sågspån och slakteriavfall. Låt oss först se på biodieseln. Den anses vara CO₂-neutral eftersom man planterar nya träd då de gamla huggits ner. Dessa nya träd tar upp den CO₂ som biodieseln släppt ut. Problemet är att det tar 10-15 år innan en nyplanterad skog upptar mer CO₂ än den avger (Hadden, 2017). Ser man processen i ett 100-årsperspektiv är den CO₂-neutral; problemet är bara att vi inte har 100 år på oss! Enligt FN:s klimatkommission har vi ca 6,5 år innan vi når 1,5% målet och en del forskare hävdar att vi har betydligt kortare tid på oss. På våra breddgrader har vi redan överskridit 2% ökning jämfört med förindustriell tid. Att då tillverka biodiesel och bränna upp den är ur klimatsynpunkt synnerligen korkat! Det hade varit mycket bättre om vi låtit GROT ligga kvar i skogen och långsamt ruttna bort och berika den nya skogen med de mineraler som de tagit upp.

Beträffande etanol är saken annorlunda. Den framställs av ettåriga grödor, halm, sågspån och slakteriavfall. Det görs dessutom på ett hållbart sätt. Men mycket importeras och den mark där etanol "odlas" kan användas för livsmedelsproduktion. I en alltmer tätbefolkad värld är det etiskt tveksamt att "odla" etanol istället för mat åt folket.

Emellertid **MÅSTE** vi reducera utsläppen från transportsektorn, de står för 20% av de totala utsläppen i Sverige. Tillsammans med industrin är transportererna den största miljöboven i Sverige. Men enligt mitt resonemang ovan är reduktion inte någon väg dit. Det är istället ett exempel på politikernas okunnighet och oförmåga att se mer än fyra år framåt i tiden!

Referens

Hadden, D. G. (2017). Processes controlling carbon fluxes in the soil-vegetation-atmosphere system [PhD Thesis].

The Ukraine project

The Ukraine-project

Per Flensburg

Stig Ottosson has engaged two national universities in Ukraine; The universities in Kyiv and Odessa. We will propose both supervision for master students and supervision for PhD-students as well a couple of courses. Here is a tentative list:

Proposal for supervision

Many junior professors in the Ukrainian university system are conscripted and participating in the war, which means reduced resources for qualified supervision of master's and PhD students at the various universities. War also requires other types of education, with an emphasis on safety, creativity, and innovation. Strömstad Academy can contribute with such training. Here are suggestions for some courses. I have also in some cases suggested teachers, however they have not been asked. You will also be paid for at least part of your work. I think we will allocate about 500 000 sek for this purpose which will be about 7 000 sek/ECTS if every course starts.

WE now need teachers who can do the job. The application will be sent to Swedish Institute on Sep 20 and the work will start in January if we are granted the money and can provide needed workforce. So, please consider if you can contribute to this area. You can also suggest new areas and new courses. In this project you will come in touch with a new culture, you

will help suffering people and an exposed country. And you might learn a lot of new things too! Please sign up and tell it to me or to Stig (stig.ottosson@tervix.se).

1.1 Scientific theory in an interdisciplinary environment (20 ECTS)

The traditional division into individual subjects has played its role. Success comes with collaboration across subject lines, by combining different perspectives and approaches. This requires in-depth knowledge of the specific conditions that apply to each subject or type of subject.

Responsible:

Content:

- Science 5 ECTS (Lasse Broman)
- Social science 5 ECTS (
- Medical science 5 ECTS (Peter Währborg)
- System analysis 5 ECTS (Per Flensburg)

Scientific writing (10 ECTS)

The key to scientific success is publications. This is a normal writing course where the students learn to write correct references, outlines, etc. Works on both PhD education and undergraduate education

Responsible: Per Flensburg

Content:

- To formulate problems
- Connection problems – method
- Disposition
- Impact factor
- Publication possibilities
- Reference management
- Library science

1.2 Basic course in innovation (15 ECTS)

Ukraine declared independence on August 24, 1991, but changing established patterns and routines from the Soviet era takes a long time. Change is synonymous with innovation and in this course, we will go through modern approaches and compare them with the classic ones in order to lay the foundation for faster and more efficient execution of whatever the activity may be. We will also go through methods to effectively achieve new technical and organizational solutions. Examples of new approaches that will be reviewed are dynamic approaches, lean and agile approaches and combinations of them to be able to create an optimal positive effect depending on organizational size, operations, internal and external culture, history, management system, etc.

Responsible: Stig Ottosson

1.3 Disaster Medicine (25 ECTS)

War is a state of disaster, and resulting injuries often require advanced treatment. In this course, Strömstad Academy's collective expertise in both physical and mental care is brought together.

Responsible:

Content (5 ECTS each):

- Internal injuries: Peter Währborg
- Neurological injuries: Peter Borenstein
- Back injuries: Peter Fritzell
- Pharmacology: Marylou Wadenberg
- Orthopedic surgery: Margareta Berg

1.4 Sustainable education (15 ECTS)

The war is taking a toll on schools in Ukraine. They need to be organized in a resilient and sustainable way so that teaching can be carried out even under difficult and warlike conditions. The content in the form of values, democracy and source criticism should also be reviewed.

Responsible: Åsa Morberg

Content:

- Organization of primary school (equivalent)
- Organization of higher education
- Coping with flexibility
- Education with sparse resources

Gudmund Bergqvist: Storkriget i Ukraina 18 månader

Storkriget i Ukraina 18 månader

Gudmund Bergqvist

Det är nu 18 månader sedan Ryssland dvs. presidenten och krigsförbrytaren Putin, revanschistiska militärer och kleptokratiska oligarker startade ett brutalt massangrepp på en fredlig granne på grund av dess önskan att vara demokrati. I själva verket hade ju kriget i begränsad skala pågått sedan 2014 i och med den illegala annekteringen av Krimhalvön och strider i Donbass-regionen. Den planerade speciella militära operationen har ej utvecklats sig som Putin hade önskat sig. Ryssland har förlorat en icke oväsentlig del av de markområden de initialt tog och kriget har visat sig vara ett ställningskrig där Ukraina långsamt och medvetet återtar områden. Förlusterna för Ryssland har varit mycket stora både beträffande manskaper som materiel.

Det förenade väst dvs. EU, USA och UK och NATO har gett massivt stöd till Ukraina både militärt och ekonomiskt och försöker även med ekonomiska medel i form av sanktioner minska Rysslands militära förmåga. Ukraina har också stöd från den asiatiska "ideologiska västern" dvs. Australien, Nya Zeeland, Japan och Sydkorea. Tyvärr har stora delar av den globala södern visat sig ovilliga att stödja Ukraina och försöker vara neutrala. Det hela kan möjligtvis förklaras av att många av dessa länder ej är eller endast till namnet är demokratier. Andra försöker styrka sin ställning genom att arbeta för en multipolär värld, vilket skulle motsvara vad historikern Samuel Huntington på 1990-talet i boken "The Clash of Civilizations and the remaking of World Order" beskrev som kulturella block predestinerade till konflikter mellan varandra: Västern, Ortodoxa Ryssland, Kina, Islamiskt, Hindu, afrikanskt och möjligen ett sydamerikanskt block. Den enda skillnaden är att Japan, Sydkorea och Taiwan nu tillhör västern. Utveckling mot en multipolär världsordning med många konflikter förefaller vara en dystopi.

Vi har ju sett att allt fler länder halkar ner på rankinglistor över demokrati. Detta är dåligt för invånarna i dessa länder som verkligen behöver en liberal demokrati och rättsstat. Rysslands brutala krig mot Ukraina är inte endast ett olagligt anfall mot ett grannland utan ett angrepp

mot rådande världsordning. Vi får inte glömma att Ukrainas rättfärdiga kamp för sitt oberoende också är en kamp för demokratin över hela världen och för säkerheten i Europa. Därför måste Ukraina för allas vår skull vinna kriget.!!

De ansvariga måste ställas till svars och dömas och Ryssland måste betala för återuppbyggnaden av Ukrainas skolor, sjukhus, infrastruktur etc. vilka de systematiskt attackerat för att knäcka det ukrainska motståndet. Man måste vända på alla stenar för att på legalt sätt kunna konfiskera olika ryska tillgångar i väst förutom ett skadestånd från ryska staten. Deras tillgångar i olika skatteparadis bör utredas och möjlighet ges till att tas om hand eller frysas.

Man bör också fundera på något motsvarande beträffande länder som aktivt stöder Ryssland dvs. Iran och Nordkorea, liksom man måste fundera på de västliga bolag som ej samarbetar i sanktionerna. Dags för en You Too med uthängning på sociala media?

För att stödja Ukraina kan du bortsett från göra din röst hörd även kolla på United 24 med möjlighet att donera till Ukraina

- a militärt
- b sjukvård
- c återuppbyggnad.

Processerna i samband med en framtida fred efter Ukrainas seger bör ske på sätt som också gynnar Rysslands utveckling till demokrati och rättsstat. I samband med freden bör man se till att Rysslands möjligheter till nya angrepp förhindras och där är utveckling till liberal demokratisk rättsstat väsentlig. Det ryska folket främjas av att dess representanter är coworkers i Bryssel och inte vassalprinsar i Beijing. Slutligen vill jag i detta påpeka något som bidrar till en bättre och säkrare framtid

Praeterea censeo Kaliningradum esse demilitari.

Gudmund Bergqvist: Den moderna inkquisitionen, recension

Rune Wigblad: Den moderna inkquisitionen, recension

Gudmund Bergqvist

Konflikter finns inom alla organisationer, privata företag liksom kommunala och statliga.

Ofta drivs det av någon eller en grupps vilja att driva igenom sina åsikter. Konflikterna kan bli långa, svåra och ibland gå över anständighetens gränser. De är ofta förlamande för utveckling då de suger all energi ur organisationerna.

Rune Wigblad beskriver i sin bok, som är en spänningsroman och till och med en nyckelroman, om ett Kafka-liknande scenario på en högskola. Den är den första i en kommande trilogi.

I boken beskrivs hur en av makthavarna försöker driva igenom sin vilja och anser sig kunna använda alla knep och tricks, för att bli av med vad han anser vara ett hinder för sin maktposition, med en god portion av personligt hat.

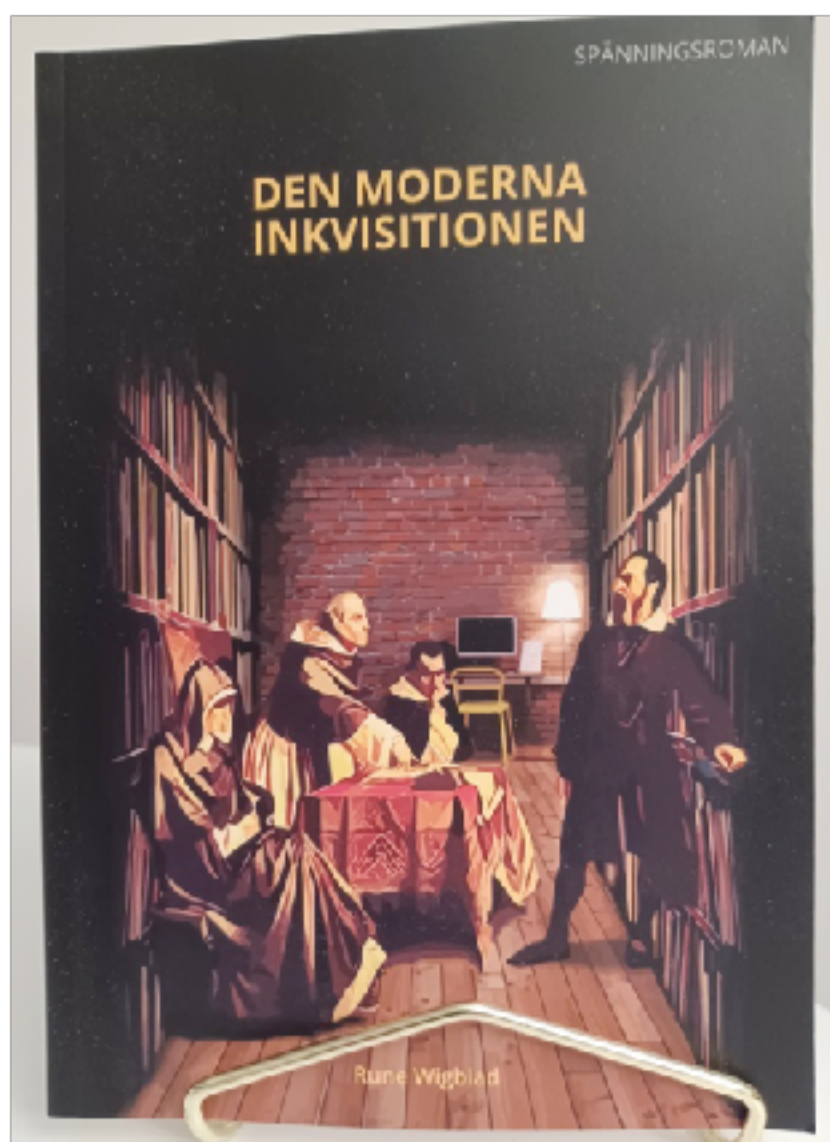
Huvudpersonen professor Jan Fjällbjörk är en typisk akademiker med intresse för forskning och undervisning. Hans motståndare och chef är en organisationsmänniska, intresserad av makt och väl förfaren i hur organisationer fungerar och samverkar med andra organisationer. Han försöker med olika metoder få Fjällbjörk avsatt och förhindra denne att få arbeta inom andra högskolor. I detta dras olika intressenter på olika nivåer i högskolan in liksom, kollegor,

studenter, fackföreningar och andra in. Boken beskriver hur striden förs på olika nivåer och hela tiden eskalerar.

Författaren är professor med erfarenhet från olika Universitet och högskolor vilket gör att han har god kunskap om den akademiska miljön på gott och ont, men har också i sitt arbete studerat hur företag fungerar. Han har anknytning till Strömstad genom att vara ledamot i Strömstad akademi.

Boken är lättläst och man följer med intresse de olika skedena i konflikten med många inblandade. Det är spännande att se hur berättelsen utvecklas och hur olika intressenter dras in i en eskalerande dans, med eller mot sin vilja. Mot denna bakgrund utvecklar sig hos läsaren ett starkt intresse för att se hur det gick, och även en nyfikenhet på att även läsa de kommande delarna i trilogin.

Boken väcker också andra frågor. Hur kan man undvika dessa typer av konflikter som utom att de är förlamande för organisationen också är ett slöseri med aktieägares respektive skattebetalares pengar! Rune Wigblad borde sända ett exemplar till Skattebetalarnas Förening

---

Åsa Morberg: Recension: Det komplexa uppdraget...

”Om det komplexa uppdraget: Kulturanalytiska perspektiv på skola, förskola och fritidshem”

av Åsa Morberg, doktor i pedagogik och docent i didaktik

En nyutkommen antologi ”Om det komplexa uppdraget: Kulturanalytiska perspektiv på skola, förskola och fritidshem” har studerats och nu presenterar jag några reflektioner. Boken består av drygt 200 sidor. Den börjar med författarpresentation, fortsätter med en introduktion och den är delad i två avdelningar som i sin tur är delade i nio kapitel. Kapitlen har samma struktur med återkommande underrubriker som exempelvis författarnas reflektioner och varje kapitel avslutas med referenser. En och annan not finns i boken. Boken har jag läst som när man äter praliner ur en chokladask. Jag har tagit det godaste och mest smakrika först.

Boken är skriven av en grupp knutna till institutionen för historia och samhällsstudier, på Södertörns högskola. Övriga medförfattare är Daniel Bodén, Sara Helmersson, Sara Högdin, Beatriz Lindqvist, Ann Runfors, Maria Vallström och Julia Wester. Boken är tämligen lättläst. Författarna syns ha såväl erfarenheter som forskning för sitt författarskap i boken. Antologin är också samstämd, vilket antologier ibland inte alls är. Författarna syns ha samarbetat och talar i vi-form.

Boken konstaterar att skolans uppdrag är brett och det vet vi alla. Skolan ska förmedla kunskap på beprövad vetenskap, förmedla en värdegrund och fostra samhällsmedborgare. De menar att det är viktigt för framtida lärare att förhålla sig till detta komplexa uppdrag och så är det naturligtvis.

Författarna anlägger ett etnografiskt och forskningsanalytiskt perspektiv på skolans, förskolans och fritidshemmets verksamheter, och har fokus på demokratiuppdraget, interkulturalitet och hållbarhet. Det handlar alltså om ett urval i förskolans, skolans och fritidshemmets uppdrag. Det är bra att fritidshemmets uppdrag tagits med. Oftast utelämnas fritidshemmen.

Det komplexa uppdraget utgår från det konkreta och vardagliga arbetet och introducerar de kulturvetenskapliga verktygen: perspektivering, kontrastering och dramatisering i relation till kontexten.

Boken bidrar på det sättet till att bredda blivande och yrkesverksamma lärares förståelse för skolpraktiken och det är verkligen ett viktigt syfte. Det finns också redskap för att se, reflektera över och utveckla det egna handlandet, något som i en förlängning kan bidra till en förändring av praktiken.

Bokens författare sätter sin tillit till de professionella. Det känns behagligt. Det blir aldrig mera än vad personalen vill och kan. Det är intressant att fundera över när och hur boken skall användas i lärarutbildningen eller under introduktionsperioden. Boken är inte enbart till för grundutbildningen, utan den behöver även behandlas inom kompetensutveckling. Boken borde kopplas till kurser med verksamhetsförlagd del av utbildningen. För nyblivna lärare passar den när de kommit igång med sitt arbete. Boken rekommenderas.